

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Pauli Segneri S. J. Instructio [!] Poenitentis,
Confessarii, Et Parochi**

Segneri, Paolo

Augustae Vindelicorum ; Dilingae, 1696

Caput VII. Quomodo Confessarius curare debeat ignorantiam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52749](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52749)

dictam irascibilis, & Impudicitiam concupiscibilis. Et denique in complementum doctrinae, subjungemus remedium pro subsidio scrupulorum. In his morbis ordine ostendimus originem unde nascuntur, ac signa, sic ut etiam latentes possint cognosci; afferemus pro singulis medicinas, quae magis sunt obviae, & opportuniore: ut Confessarius noster, velut Angelus dictus *Medicina Dei*, totum sanet restituatque hominem, possitque dicere imitando Dominum, cujus personam sustinet: *Totum hominem sanum feci. Jo. 7. 23.*

- (1.) *Coninck. q. 64. de Sacram. ar. 6. n. 22. De Lugo de Sacram. disp. 8. Sect. 9. n. 151.*
 (2.) *S. Thom. Opusc. 65.*
 (3.) *Cap. Omnis utriusque sexus de Pœnit.*

CAPUT VII.

Quomodo Confessarius curare debeat ignorantiam.

Maxima & luctuosissima dissolutio, quae unquam Naturam accidere possit, foret, si primum Mobile, quod incredibili volvitur celeritate, cursum sifteret vel unico etiam momento. Tunc enim subito immoti haerent omnes orbis caelestes eidem subjecti; itaque subtrahit ardoribus, animalibus, ceterisque viventibus subsidio, communis omni-

um interitus repentinus consequeretur. Verum est, huiusmodi funestam confusionem nunquam in mundo magno, Dei providentiâ gubernante evenisse. Sed quid prodest, si toties eam sit videre in mundo parvo, turbato per peccatum? In hoc parvo Universo, homine, inquam, primum Mobile est Intellectus, qui, si non secum rapit violenter varias potentias, veluti dominantis imperio, saltem ducis instar praestititque amicè. Et tamen quis explicet, quoties prima hæc nobilissima sphaera hæreat, motum prohibente ignorantia? unde mirum non est, si postea una cum ipsa reliquæ facultates langueant, eaque videantur subsequi accidentia lethalia, quæ nominantur culpa. *Omni peccator est ignorans.* Quare ad sollicitum Confessarium, tanquam assistentem Intelligentiam pertinet, conservare cursum huius primi Mobilis, auferendo ignorantiam, quæ eundem moratur.

Verum hac in re, quantum in illa alia, singulari opus est prudentiâ. Quippe quantumvis ignorantia, ut ita loquar, sit quoddam mentis venenum, nihilominus æritudo nostra eodem subinde indiget (ut in alijs venenis videmus accedere) ad arcendam mortem. *Etiam venenis egemus.* Explico mentem meam. Quando voluntas debilis est ad operandum, tunc expedit intellectum notissimè cæcutire, ut aliqua obligationes non cognitæ excusent à culpâ harum transgressionem, quæ æquè essent violari, si earundem haberent noticiam. Hoc necesse est distinguere duas ignorantias, quarum una adversatur penitenti, al-

SEGNE
 CONVICTIONES
 INSTRUCTIONES
 PENITENTIAE
 CONFESSARIUM
 PAROCHIAE

vera faver, & pro diversitate casuum aliter atque aliter se gerere. Exemplum tum ex modo, qui servari solet cum ægris dormituri in cubiliis. Somnus, qui est quietus aliqua, atque restituit sensus, spiritus, & membra, nullatenus impeditur à Medico, quin potius fovetur. At sopor ille, qui est naturæ pestilens lethargus, omni studio, & violentis etiam remedijs, ferro & igne solet oppugnari, ac profligari. Id ipsum tu quoque imitare. Invidiosus forte in penitentem cæcum, sed bono suo: observatur exempli gratiâ, Matrimonium esse invalidè contractum, idèoque nullum, quod ipse non videt, cum ignoret occultum impedimentum. Sine ipsum in ista innocente cæcitate dormire (1.) quia si ei ostenderis morbum suum, neque in promptu habeas medicinam, quâ medearis, aperies quidem oculos, sed quemadmodum primis nostris parentibus aperuit peccatum, grandi suo malo. Nec se separabit à cohabitatione cum muliere, neque cohabitando se continebit à diversis excessibus. Rectius ei occultè procurabis Dispensationem, quâ obtentâ de necessitate admonebis, ita, ut præcipitij altitudo inspicatur, quando cadendi periculum jam præterijt. E contrario alius tibi occurret Penitens, quem somnus evidenter ad mortis præcipitium deducit, cui oportebit omni conatu discutere lethargum, priusquam eo oppressis omninò pereat. Continget aliquando illum dubitare de aliqua obligatione, neque curare informari certius, & sic ipsius ignorantia erit vincibilis, & ut loquuntur, crassa. Aliàs non solum negliget infor-

mationem accipere, sed cum exposita eï fuerit veritas, mox claudet oculos, nec cogatur intueri, itaque ignorantia non solum erit crassa, sed affectata. In his casibus quis non videt, quòd eam Confessarius teneatur removere, utpote quæ Penitentem reddit culpabilem, & gratiæ ponitobicem? (2.)

Atque ut ad particularia deveniamus, & instructio existat fructuosior: Tres ignorantia in Penitente à te sunt auferendæ. Prima ignorantia est eorum Mysteriorum, quæ tenentur credere omnes Fideles, estque communis hoc malum, quàm apprehendat ille, qui non multum inter homines rusticanos in pagis est versatus. Duplex circa hanc materiam est Theologorum opinio. Multi censent, notitiam explicitam SS. Trinitatis, & Incarnationis, necessariam esse necessitate medijs ad salutem (3.) conformiter Christi verbis: *Hæc est autem vita æterna, ut cognoscant te, solum Deum verum, & quem misisti Iesum Christum. Jo. 17. 3.* Alij contrarium sentiunt, eam cognitionem non nisi ex præcepto necessariam esse, & salvari illum posse, qui citra culpam mysteria ista non addidisset. (4.) Si primæ adhareas opinioni, necesse est, non semel sed sæpius expectas lacrymarum fontes, quos optavit Hieremias: *Quis dabis captivi meo aquam, & oculis meis fontem lacrymarum? & plorabo die ac nocte interfectos filia populi mei. c. 9. 1.* Ad deplorandam amarissimo fletu tot animarum perditionem, quæ extremâ horum Mysteriorum ignorantia obruta, unum hoc sciunt, quod nihil sciant, & verif-

simè possint dicere: *sed neque si Spiritus sanctus est, audivimus, Act. 19. 2.*

Verùm cum ex lacrymis nullum profluat pereunti auxilium, conveniens erit, ut cum rudibus istis, qui tibi occurrerint, aliquem sustineas laborem, ac primò instruas patienter, demum absolvas; quia antequam saltem actum aliquem internum fidei circa dicta Mysteria eliciant, non sunt capaces Absolutionis, neque etiam recipiendæ gratiæ. (5.) Quòd si alteram amplectaris sententiam, nihilominus te manebunt spinæ, licet non aded pungentes: considerando, quòd miseri isti sæpe sæpius laborent ignorantia culpabili, multamque noxiã, & tamen ex una parte obversetur illorum ruditas & incapacitas, ex alterâ temporis premat angustia, quæ non sinit eos instruere quantum opus foret; denique non videantur tot miseri mortales absque remedio in tanti momenti negotio derelinquendi. Existimo proinde optimum fore in tantis angustijs consilium: obligare hoc genus hominum ad frequentandas eas Ecclesias, ubi diebus Festis explicantur ejusmodi necessaria Mysteria, ut addiscant. At si eorum Parochi essent ex illorum numero, quos deridet Prophetia dicens: *O Pastor, & idolum! Zach. 11. 17. Pastores lignei, os habentes sed sine voce: os habent & non loquuntur, utendum esset aliã industriã à gravibus viris commendatã. Obligandi erunt rudes isti ac incapaces, quando intra annum recurrit memoria primariæ alicujus solemnitatis, ad interrogandum doctiores se; quid sibi velint in Ecclesia ejusmodi celebritates, & quam ha-*

beant significationem. Hac ratione vel apprehendetur Mysteria, vel saltem interrogando satisfaciunt obligationi indagandi veritatem, nisi non assequantur.

Altera Ignorantia est circa necessitatem tam Contritionis, quàm Propositi, quæ ad Sacramentum Pœnitentiæ cum fructu suscipiendum requiruntur. Multi Peccatores videntur sibi fingere & imaginari Confessionem ad modum vœtigalis, quod Christus imposuit peccato. Ita, ut, quemadmodum nequid moveri lis solet aut questio adveheri novas merces, si modò Principi constitutum pendat vœtigal; parum quoque referat nova committere peccata, dummodo satisfaciunt, seque submittant præscripto oneri, ea coram Sacerdote recitandi. Quare, cum se parant ad Confessionem, omnem collocant sollicitudinem, in ordinandâ serie & peccatorum numero exponendo: doloris verò modica habetur ratio. Abusum hunc jam alio in loco deploravimus, nunquam tamen, uti meretur, poterit delectari facti; siquidem hinc Sacramentum istud, quod est secundus Baptismus, multis animabus efficitur lavacrum si non existio, certe inutile, & quæ sibi videntur mundatæ, lotionem ne quidem attingunt. *Generatio, quæ sibi munda videtur, & tamen non est lota a sordibus suis. Pres. 30. 12. Tui itaque erit officij, non solum ad dolorem istum excitare Pœnitentem, uti dicemus postea, sed admovere quoque de necessitate, quæ ipsi incumbit, ut bene se posthac disponat, representando ac demonstrando ipsi Confessionem*

IN SEGNE
CONVULSIONES
INSTRUCIO
Pœnitentiæ
Confessarij
Parochi

Confessionem sine dolore efficace esse corpus sine anima, & quando deinceps se preparaturus esset ad illam, sciret, multò magis incumbendum esse in peccatorum detestationem, quàm in eorundem examen.

Præter hæc, longè difficillimum erit, cognoscere & sanare alium lethargum vulgarissimum, qui est circa peccata omissionis. Venenum Aspidis ex eo genere est, quod mortem affert, sed citra dolorem: unde, teste Galeno, consueverant Alexandrini erga minoris delicti reum hæc veluti clementiâ uti, eumque aspidis morsu è medio tollere. Hujus omnino indolis sunt dicta peccata. Venenum nempe habent, quod omnium minimè sentitur, sed non minus est nocens: quod te frequenter adstringet manifestare te pestivè pericula infecto, & adhibere medicinam. Contigit aliquando, ut Imperator Carolus V. confiteretur (nescio ob quas causas) Sacerdoti cuidam rurali, sibi ignoto; & postquam se accusaverat suorum errorum solita pietate, subdidit pro more: nihil aliud mihi occurrit. Quid? inquit Sacerdos, (qui fuerat vitæ majoris spiritus ac prudentiæ, quàm externa referebat facies) Domine, itane finivimus? *Dixisti peccata Caroli, dic nunc peccata Cesaris.* Volens ingenuè significare, Personæ, cujus humeris Orbis incumbit, satis non esse, more privati hominis se examinare, sed advertendum animum ad gravissimas omissiones, quæ facillimè in tam diversis negotijs interveniunt, ut bellis assiduis, quibus erat involutus, tributorum exactiõibus, ministrorum

expeditione, electione Magistratum, pangendis fœderibus, statuendis præmijs atque supplicijs, alloquijs publicis, circa quæ, veluti in moderanda sphaera vires humanas excedente, facillè principis animus poterat vacillare, qui etsi foret ex sublimibus Intelligentijs, meminisse tamen debuit, se esse mortalem. Hoc ipsum sentio adhibendum nostro casui. Multi accedunt ad Confessionem, & dicunt peccata Caroli, sed non dicunt peccata Cesaris. Exempli loco producamus personam Parochi, ut geminâ ratione juvet propositum nostrum. Confitetur talis Sacerdos, qui habet Curam animarum, seque accusat levis alijus impatientiæ erga domesticos, levis detractionis versando inter amicos, & dicit peccata Caroli, sed non dicit peccata Cesaris. Non dicit, se præcipitante lingua celebrâsse Missam, eâ gestum irreverentiâ, quæ horrorem posset creare; & similia: dum videmus, talia absque scrupulo committi à Sacerdotibus Christianis, in offerendo Augustissimæ Triadæ carnes Agni immaculati, qualia non inventirentur apud Ethnicum Sacrificulum, qui fordidam Plutoni porcam immolat. Et quid adhuc dicit Dominus? *Maledictus qui facit opus DEI negligentor.* Jerem. 48. 10. Sacrificium per Antonomasiam appellatur Opus DEI, quia ipsi soli potest offerri. *Dicit peccata Caroli, sed non peccata Cesaris.* Non dicit, ubi expendantur proventus Ecclesiastici, qui convertuntur omnes ad promovendos, & ex humili conditione in sublimiorem statum attollendos consanguineos; & tamen

unanimiter definitum est à Canonibus & Doctores, eam portionem, quæ remanet ex honesta sustentatione Pastorum, elemosynæ loco esse largiendam: cum æquum sit, converti in alimenta pauperum eam pecuniam, quæ est illorum sanguis. (6.) *Dicit peccata Caroli, sed non dicit peccata Cesaris.* Non dicit, quod jam tot annis resideat in uno pago, nec tamen unquam populo prædicaverit, quasi non fulmina, sed inania duntaxat essent tonitrua, formidabiles illæ conminationes à Deo factæ: *Vt Pastoribus Israël, qui pascebant semetipsos, & greges meos non pascebant! Ezech. 34. 2.* Et quasi non fixum ac indubium esse in Ecclesia, quod Pastores teneantur lege Divinâ docere (7.) quæ est indispensabilis, & à Christo ipsis insinuata hujusmodi verbis. *Pasce oves meas. Jo. 21. 17.* *Dicit peccata Caroli, sed non dicit peccata Cesaris.* Non dicit, quod loco illius solitudinis, quæ aberrantes oves deberet quærere, eas interdum dissipet, & repellat asperis verbis, quando sponte sua Confessionis gratiâ accedunt. Quod modò se fingat impeditum, modò infirmum; ac si idem esset pettrahere Sacerdotem ad Confessionale, ac dicere huic monti, *Tolle, & jacta te in mare. Matth. 21. 21.* Dicitur hoc esse pro exemplo omissionum multis Magistris, Dominis, Patribus familias, Judicibus, operum præsidibus in officinis, qui sæpenumero *obdormiunt in morte*, neque perpendunt commissos errores, quasi die judicij Dominus solummodo quaestionem esset institutus cum servo negligente de talento per-

dito, & non etiam actionem ex. *Chorus non dati ad usum.* Hinc dissolutum occurrere teneris admonendo quovis, & dedocendo hujusmodi ignoratiam. Et si scire cupis, quantum bono publico conducat eas evelli, cogita, quam balam faciem Mundus indueret, si non statûs sui officio desset. An non sufficeret istud ad reducendam subito innocentiam, quæ ab initio vix se in conspectum dedit, & mox fugam arripuit?

In his admonitionibus semper ante oculos habe Penitentis utilitatem, & hâcratione multos evades molestissimos labyrinthos. Concionator publicè docens, veritatem debet aperire, uti sine fructu alicujus in particulari, cui loquitur, imò interdum cum damno; oportune, importune, ut ait Apostolus. At non ita Confessarius, qui in privato instruit. Quare si advertas, Penitentem admonitum de suo periculo, non uti remedio in præsentia, uti oporteret, dicit in commodius tempus verba. *Est taceat, ait Ecclesiasticus, non habens sensum loquelæ: & hoc est vitiosum. Et est taceat sciens tempus aptum. c. 20. 6.* quod est laudabile. Si dubitas, expende in bilance hâc spem fructûs, illic timorem damni, quod potest nasci; idque elige, quod prævaler. Quod si spes superat (sed perumper) timorem, fac ita. *Expecta paululum, donec Penitens Absolutionem acceperit, & tum admone illum, (8.) ut, si ipse contra expectationem tuam repugnaret tibi, nova hâc opprobrio non te impediat à conferenda Absolutione, dum non est in bona fide; ac quasi repentina procella non te à portu*

IN SEGNE
CONDICTIONES
INSTRUCIO
PENITENTIA
CONFESSIO
PAROCHIA

prohibeat unâ cum ipso, tunc cum jam appulisti. Sed quæres, quòd si Pœnitens ipsemet antea jam in suspicionem veritatis devenerit, quid mihi tunc agendum? an revelandum ei verum, licet prævideam, notitiam hanc ei cessuram in detrimentum? respondeo, omninò sic esse faciendum; (9.) aliàs non solum permitteres errorem, sed etiam approbares, quod nunquam fieri potest. Verùm in hoc ipso casu manifesta veritatem, sed paulatim, neque plus, quàm quæritur Sapiientis monitum observans: *Prisquam audias, ne respondeas verbum. Eccli. 11. 8.* Exemplum esto: sit, qui se matrimonio illigavit, edito ante illud contractum voto castitatis; Nunc verò Pœnitens rogat, sitne validum suum matrimonium, Responde affirmando, nullâ factâ debiti mentione, quod prohibetur petere. Et si ille postea de hoc ipso quærat: possit nunc ergo satisfacere debito, quod secum fert status conjugatorum? affirmabis quidem, sed non declares, quòd, cum possit reddere, non possit similiter petere. Verbo: cautè procede, & vadum prius explora, antequam te eidem committas. Ita solemus eos, qui longo tempore tenebroso detenti fuerunt in carcere, sensim educere ad lucem, ne languida offendatur pupilla. Ipsemet Salvator noster non omnes eodem modo curavit cæcos, quibusdam enim subito, alijs lentè lumen restituit; daturus hinc documentum Confessarijs, quòd, si cæcitas perniciofa sit, conveniat quamprimum magnâ libertate alterius mentem illuminare: at quando utilis censetur, ita ut cognitio

potius videatur novam præbiturâ occasionem, vel facilius vel fortius offendendi, tunc magnâ in ista curatione opus erit cautelâ.

Ceterùm in genere loquendo, longè majore libertate quis procedere potest, quando ignorantia est circa præcepta naturalia, quàm cum est circa positiva. Ratio est, quia illa rariùs invenitur, & quando adest, rarò est innocens & inculpabilis, & si est innocens, rarò ea potest diu in tali statu durare, reclamante ipsi assidue lege vivâ, quam secum in corde homo circumfert. (10.) Proinde non est credendum faciliè ijs juvenibus, qui in Confessione asserunt, nullum se in molliè agnovisse peccatum, atque ideo reticuisse. Faciliùs evenire posset, ut, tamen ignorantia in perpetrando impudicitia scelere esset culpabilis, non tamen foret similiter culpabilis in ea tacenda: (11.) quia malitia illa apprehensa confusè sub ipso actu peccaminoso, adèd tenuem sul relinquit memoriâ, ut facile in conscientia lustratione elabatur. Itaque in isto casu, in quo non habuerunt remotum obligationis, quòd sub præcepto teneantur confiteri, non erunt repetendæ seu invalidæ Confessiones præteritæ (12.) sed sufficiet, ut aperiant tempus impudicitia silentio rectæ, ejusq; numerum exprimant.

Sufficiat, hæc dixisse, de tollenda pœnitentium ignorantia. Vide nunc, ne illâ, quod multò magis necessarium est, in te ipso sustineas. Medicus, quamvis æger sæpè alteri possit reddere sanitatè, nunquâ tamen id præstabit ignorans & imperitus.

(1.) *Sanchez de matr. l. 2. disp. 38. n. 7. De*
Lug.

Lugo de Pœnit. disp. 22. sect. 2. n. 21.

- (2.) Sanch. l. c. n. 2. Lugo l. c. n. 23.
- (3.) Molina in 1. parte. q. 1. ar. 1. disp. 2. Val. 2. 2. q. 2. p. 4. 5. Sanchez in decal. l. 2. c. 2. n. 8.
- (4.) Castrop. 1. 1. tr. 4. disp. 1. p. 9. n. 7. Laym. l. 2. tr. 1. c. 8. n. 5. Coninck. disp. 1. 4. dub. 9. n. 103. Riccard. in 3. dist. 25. ar. 4. q. 1. Mich. Medinal. 4. de rectain Deum fide. c. 10. Sa. V. Fidel. Sor. in 4. dist. 5. q. un. ar. 2. dub. 1.
- (5.) Sanch. l. c. n. 23.
- (6.) Conc. Trid. sess. 25. c. 1. de ref. Lugo. 10. 1. de Just. disp. 4. sect. 2. n. 9. Vasq. de elemos. c. 4. n. 8. Valent. 2. 2. disp. 3. sect. 4. Less. de Just. l. 2. c. 4. dub. 6. n. 47. Molina de Just. 10. 1. disp. 144.
- (7.) Trid. sess. 23. c. 1. de refor. Tolet. l. 5. c. 5. n. 7. Sanch. in dec. c. 3. n. 15. Sa. V. Paroch. & V. Fides. Navar. man. c. 25. n. 135. Possiv. de offi. Cur. c. 3. n. 1. 3. Sor. de Just. & Iure l. 10. q. 1. a. 3. Barbosa de pot. Paroch. c. 15. n. 2. Castrop. 10. 1. de obs. fest. disp. 2. p. 4. n. 5. Bonac. de 3. Dec. precept. q. 1. p. 2.
- (8.) Sanch. de matr. l. 2. disp. 38. n. 5. Arriaga de Pœnit. disp. 43. sect. 4. n. 15. Medina C. de Confes. q. 19. concl. 3. coroll. 1.
- (9.) Sanch. l. c. n. 14.
- (10.) Vide Sanch. in Decal. l. 1. c. 16. n. 33. Azor l. 1. c. 13. q. 1. pr.
- (11.) Navar. in cap. Frat. n. 82. Suar. de Pœnit. disp. 23. s. 4. n. 6.
- (12.) Suar. l. c. n. 7.

CAPUT VIII.
Quomodo procedendum sit
Confessario in curanda cordis
duritia.

AD votum successerat Moyſi in Egyp-
to tenebrarum discussio, ex oculis
improbi Pharaonis, at tō æquē feliciter
laboravit in expugnanda cordis duritia.
Nescio an te fortunatorem fore sperem
cum tuo penitente; ita ut, postquam
ejus mentem depulsā ignorantia, quā fi-
cerat obscurata, serenaveris, etiam volun-
tatem valeas emollire. Certū omnino est,
quod non rarō, uti scriptum legimus Job.
41 15. Cor ejus indurabitur tanquā lapis.
Nihilominus tentandū est, quā ratio mel-
lud frangas. huc enim collinant æt. ore
omnes, quæ tibi tanquam Medico sicut
obeundæ, ad excitandū in miseris huius
firmis (qui eō sunt deteriores, quō magis
voluntarij) magnum aliquem dolorem
ob præterita peccata, & efficacis propoſiti
eadem non repetendū. Ostendam hinc
quas rationes, quæ in eam laboriosā cu-
ratione videntur obſervandæ.

Et ut ad radicem mali quāvis prius
descendamus: Scito hanc cordis duritiā,
tametsi in voluntate resideat, veluti pro-
pria sede, nihilominus tamen originem
suam trahere ab intellectu. Attendit, &
auscultavi, clamat Propheta: Nihil mihi
qui agat Penitentiam super peccato suo,
dicens: Quid feci? Hierem. 3. 6. Vide,
unde proveniat, quod nullus agat Peni-
tentiam: quia nullus dicit: Quid feci?
Quis unquam, si ex proposito perpendit
scit,

SEGNE
CONCORDIES
INSTRUCIO
Pœnitent
Confessarij
Parochi